

دشمنی میان ایران و آمریکا زمینه مساعدی برای حل مسئله هسته‌ای نیست

Author: سید امیر حسین موسویان

Posted مهر ۲۲, ۱۳۹۳

در حالی که دو دولت ایران و آمریکا، بطور

مصمم، سخت در تلاشند که به راه حلی مرضی طرفین و در عین حال آبرومندانه برای بن بست هسته‌ای ایران دست یابند، هدف بخشی از کنگره آمریکا بر هم زدن توافقی است که بهترین شانس برای خاتمه صلح آمیز بحران هسته‌ای به شمار می‌رود.

منطق چنین حکم می‌کند که اگر ایران و آمریکا بتوانند با یکدیگر به توافق برسند، دیگر اعضاء گروه ۵+۱ (شامل پنج عضو دائم سازمان ملل به اضافه آلمان) با آن مخالفتی نخواهند کرد. بالعکس، اگر ایران و آمریکا نتوانند بر اختلافات خود فائق آیند فرصت استثنائی و بی سابقه کنونی برای رسیدن به یک راه حل دیپلماتیک و پایان دادن به بن بست هسته‌ای از دست خواهد رفت.

از دید آمریکا، پنهان کردن فعالیت‌های هسته‌ای توسط ایران و نیز موارد مورد اتهام، در خصوص ابعاد نظامی برنامه هسته‌ای آن کشور، در مرکز مناقشه هسته‌ای قرار دارد. از نظر آمریکا این دلایل کافی است که ایران برنامه غنی سازی اش را یا قطع کند و یا به نحو قابل ملاحظه‌ای آن را کاهش دهد، تا آنجا که اعتماد در مورد صلح آمیز بودن طبیعت برنامه هسته‌ای آن جلب گردد. در مقابل، ایران تمامی اتهامات مبنی بر پی‌گیری ساخت سلاح هسته‌ای را رد می‌کند.

با توجه به نقش حساس کنگره آمریکا در رابطه ایران و آمریکا بطور اعم، و بحران هسته ای بطور اخص، ضروری است که نمایندگان محترم کنگره آمریکا بدانند که این داستان از کجا آغاز شد، چرا ایرانیان تا این حد بر ادامه برنامه هسته ای، با آنکه تاکنون هزینه گزافی از این بابت پرداخته اند مصرند، و راه پیش رو برای به پایان بردن مسئله هسته ای و چندین دهه خصومت و دشمنی بین دو ملت بزرگ ایران و آمریکا چیست.

داستان از کجا آغاز شد؟

در سال ۱۹۵۷، در دوران حکومت شاه، آمریکا در چارچوب برنامه "اتم برای صلح" آیزنهاور، برنامه هسته ای ایران را پایه ریزی کرد. ساخت اولین رآکتور هسته ای ایران، در سال ۱۹۶۷، تحت عنوان رآکتور تحقیقاتی تهران توسط آمریکا صورت گرفت. در سال ۱۹۷۶ پرزیدنت جرال د فورد با انتشار "یادداشت ۳۲۴ در مورد تصمیمات امنیت ملی" از برنامه بلند پروازانه هسته ای ایران، مبنی بر ساخت ۲۳ نیروگاه هسته ای، اعلام حمایت کرد.

هم چنین فرانسه قرارداد همکاری دراز مدتی برای غنی سازی اورانیوم با ایران امضاء کرد، آلمان وارد معامله عظیم ساخت نیروگاه با ایران شد، و انگلستان نیز طی قرارداد هائی متعهد به تامین اورانیوم برای ایران شد.

شاه برنامه نظامی هسته ای را در ایران آغاز نکرد با این حال در سال ۱۹۷۴ زمانی که یک خبرنگار فرانسوی از وی پرسید که آیا ایران به دنبال ساخت سلاح هسته ایست شاه پاسخ داد: "قطعاً، زودتر از آنکه کسی بتواند تصور کند." آمریکائی ها هم به خوبی از آگاه بودند که او نهایتاً بمب هسته ای خواهد ساخت. در گزارش سال ۱۹۷۴ سازمان سیا آمده است: "اگر شاه تا اواسط دهه ۱۹۸۰ زنده باشد و اگر دیگر کشور ها (به خصوص هند) دست به ساخت سلاح اتمی بزنند ما شک نداریم که شاه هم دنباله روی آنان خواهد شد." با این حال، آمریکا و غرب، با وجود تمام علائمی که حکایت از قصد شاه برای ساختن بمب اتمی می کرد، چشم خود را بر این حقیقت بسته بودند.

چرا ایران بر ادامه برنامه هسته ای مصرّ است؟

یک سؤال منطقی که ممکن است بسیاری از خود پیرسند این است که "چرا اگر برنامه هسته ای ایران صلح آمیز است آن کشور سعی در مخفی نمودن آن نمود؟" هم چنین "چرا ایران علیرغم تحمل فشار های شدید بین المللی تا این حد بر ادامه برنامه غنی سازی پافشاری می کند؟" بسیاری در کنگره آمریکا معتقدند که تنها توضیح منطقی برای اصرار ایران، دستیابی به قابلیت های ساخت سلاح هسته ایست.

در پاسخ به سؤال اول، کوتاه مدتی پس از پیروزی انقلاب، ایران همه برنامه های هسته ای بلندپروازانه شاه را به حال تعلیق در آورد. این تصمیم، غنی سازی اورانیوم، پروژه های بازفرآوری هسته ای و ساخت ۲۳ نیروگاهی که آمریکا پیشنهاد داده بود را نیز شامل می شد. معذک، ایران راکتور اتمی تهران که مصارف پزشکی داشت را حفظ کرد و تصمیم گرفت که نیروگاه بوشهر را که در حد ۹۰ تکمیل شده و حدود ۸ میلیارد مارک جهت ساخت آن به آلمان پرداخته بود را نیز کامل کند. به این منظور تصمیم بر این بود که سوخت مورد نیاز را از طریق سرمایه گذاری مشترکی که با فرانسه انجام شده بود خریداری کند که قبلا یک مکیلیارد دلار به این منظور به فرانسه پرداخت شده بود. با وقوع انقلاب به ناگاه وضعیت تغییر کرد. آمریکا، فرانسه، آلمان و انگلستان و دیگر کشور های غربی یکی پس از دیگری قرارداد های همکاری اتمی با ایران را فسخ کردند. علاوه بر آن کشور های غیر غربی مانند آرژانتین و چین هم زیر فشار آمریکا به همکاری هایشان با ایران خاتمه دادند.

از اواسط دهه ۱۹۸۰ تا نیمه دهه ۱۹۹۰ من درگیر مسئله بهبود روابط ایران و اروپا بودم. در این دوران، در نزدیک به ۳۰۰ جلسه از مقامات آلمانی درخواست کردم که نیروگاه بوشهر را که قبلا پول آن را دریافت کرده بودند تکمیل کنند. به آن ها گفتم: "اگر شما طبق تعهد و قراردادی که دارید بوشهر را تکمیل نکنید ایران به هر طریق ممکن خودش این کار را خواهد کرد و از اینرو چاره ای جز رسیدن به خودکفائی، حتی تهیه سوخت، ندارد."

حاصل این تحولات این بود که آمریکا و غرب راه دیگری برای ایران جز ساخت برنامه هسته ای بومی باقی نگذاشتند. تحت آن شرایط واضح بود که اگر ایران می خواست برنامه هسته ای اش را علنی کند آمریکا اجازه تحقق چنین کاری را نمی داد. در حقیقت، مخالفت و ممانعت غرب از برخورداری ایران از حقوق

هسته‌ای، مصرح در پیمان خلع سلاح هسته‌ای (ان پی تی)، باعث گردید که موضوع از محرومیت کشور از یک نوع فن آوری، به زورگوئی، تحقیر، و تبعیض آشکار تغییر شکل دهد. زمانی که معلوم شد که غرب در صدد است با ایران به عنوان شهروند درجه دو جامعه جهانی برخورد کند، یا حداقل برداشت ایران چنین بود، دو محرکه قوی روانشناسانه- اجتماعی وارد کار شدند.

نخست، فرهنگ مقاومت. ایرانی‌ها در جریان تاریخ طولانی خود مورد تهاجم اقوام مختلف از جمله یونانی‌ها، رومی‌ها، عرب‌ها، مغول‌ها، عثمانی‌ها، روس‌ها و انگلیس‌ها قرار گرفته و متحمل شکست شده‌اند. در اثر این تهاجمات و شکست‌ها فرهنگ عمیقی در ایران نسبت به زورگوئی بیگانگان شکل گرفته است. جای تعجب نیست که این ملت همواره در طلب عدالت به مبارزه مشغول است و نسبت به زورگوئی نیروهای خارجی از خود عکس العمل نشان می‌دهند.

دوم، اصرار ایران بر ادامه برنامه هسته‌ای ریشه در احساسات قوی ناسیونالیستی و غرور ملی دارد. این موضوع بلا شک نیروی اصلی پیش برنده برنامه هسته‌ای ایران است. این گرایش ریشه در تمدن طولانی و میراث‌های فرهنگی ایرانیان دارد.

نظر سنجی ماه سپتامبر دانشگاه مرلیند نشان می‌دهد که ۷۰ درصد ایرانی‌ها با برچیدن نیمی از سانتریفوژهای موجود و ۷۵ درصد نیز با اعمال محدودیت بر روی برنامه تحقیقات هسته‌ای مخالفند. نظر سنجی مذکور هم چنین نشان می‌دهد که ایرانی‌ها تقریباً به اتفاق معتقدند که داشتن برنامه هسته‌ای برای ایران ضروری است. این حمایت قوی، علیرغم فشارهای بین‌المللی، نشان دهنده نقش پررنگ ناسیونالیسم در مناقشه هسته‌ای بین ایران و غرب است.

راهی به سوی آینده

طی سه دهه گذشته، ایالات متحده از همه وسائیل، به جز حمله نظامی، برای تغییر رژیم ایران استفاده کرده است. به دلایلی که من در کتابم با عنوان "ایران و آمریکا: نگاهی از درون به گذشته شکست خورده و راهی به سوی صلح" ذکر

کرده ام تمامی تلاش های آمریکا در این جهت تاکنون با شکست مواجه شده و برخلاف انتظار، اینک ایران با ثبات ترین و قدرتمندترین کشور منطقه است.

بر اثر بحران جاری خاورمیانه، که درگیر جنگ های داخلی و مناقشات فرقه ای شده و با اوج گیری یکی از خطرناکترین نسخه های تروریسم روبروست، محتوای ژئوپلیتیک منطقه بر هم خورده و فرصتی برای آمریکا بوجود آورده که در سیاست های شکست خورده سه دهه گذشته اش در ارتباط با ایران تجدید نظر کند. اخیرا معاون رئیس جمهور آمریکا، جو بایدن، متحدین خاورمیانه ای آمریکا را به حمایت از افراط گرایان، تامین مالی و سلاح برای آنان، و مآلا اوج گیری گروه موسوم به دولت اسلامی، به منظور سرنگون نمودن بشار اسد متهم کرد.

جالب توجه این که مسئله هسته ای که به گره کوری در روابط ایران و آمریکا مبدل شده، در صورت فیصله یافتن، می تواند به عنوانی سکوی پرش برای همکاری های راهبردی بین دو کشور و برقراری مجدد امنیت و ثبات منطقه عمل کند.

برای رسیدن به توافق نهائی تا روز ۲۴ نوامبر، ایران و طرف های غربی سه مورد از اختلافات اساسی را از پیش پا برداشته اند: آینده رآکتور آب سنگین اراک، آینده تاسیسات غنی سازی فردو، و موضوع بازرسی های گسترده تر توسط بازرسان آژانس بین المللی انرژی هسته ای از تاسیسات هسته ای ایران. حمایت کنگره آمریکا در به نتیجه رسیدن مذاکرات هسته ای و حل بقیه موارد اختلاف تا روز ۲۴ نوامبر نقش تعیین کننده ای خواهد داشت. حاصل این موفقیت پایان دادن به چندین دهه دشمنی و باز کردن درها بر روی همکاری در جنگ علیه تروریسم رو به اوج و "خلافت ترور" خواهد بود.

Read More: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/10/iran-nuclear-washington-peace-shah-assad.html>

RELATED AR

هدف اردوغان از سیاست هایش در سوریه و شورش در شهرهای کرد نشین ترکیه

میروا اخبار هفته

تلاش‌های پشت پرده دیپلمات سابق آمریکایی برای بهبود روابط ایران و آمریکا

Laura Rozen

بانک‌ها حتی از ارسال مبالغ قانونی به ایران نیز می‌ترسند

بیاریا اسلویین

ملیه دی

Content

Galleries

Partners

Topic Pages

White Paper

Submission

Guidelines

About Al-Monitor

درباره ما

بیانیه‌ی المانتیور درباره

حریم خصوصی

توافق بازدید از

وبسایت المانتیور

Contact Us

In The News

Pulses

Egypt Israel

Gulf Lebanon

Iraq Palestine

Iran Syria

Turkey

Back Channel

Congress

Russia / Mideast

Week In Review

Search Al-Monitor

©2014 Al-Monitor. All rights reserved.